

prednašalcu je bil ves čas v vseh podrobnostih tudi njegov spremljevalec A. Lažov, ki pa bi po igralni spretnosti, ki jo ima v dovršni meri, izvil iz klavirja gotovo še več, če bi imel na razpolago boljši instrument.

Kot solista sta nastopila v Jenkovi »Dve utvi«, Horakovi »Po vojni« in »Po-zabljeni« gospica M. Engelsbergerjeva in g. K. Bocak. Najbolj je prijal občinstvu dvospev »Dve utvi«. Gosp. Bocak ima lep, zdrav in zvencen tenor, zato mu svetujem, da naj pazi nanj. Dandanes je malo dobrih tenorjev! Gospica M. Engelsbergerjeva ima sicer tih, a prikljupljiv sopran, in ker je mlada, se lahko s pridnim šolanjem izvežba do prav dobre solistke.

Prav srčkano in z milino je bil zapet dvoglasni Gerbičev ženski zbor »Ave Maria«, spremljan po kvartetu na godala. Iz nežnih grl se je glasil kakor pobožna večerna pesem.

Schwabov koncertni valček za mešan zbor »Dobro jutro«, spremljan s klavirjem in z malim orkestrom, nekod ni mogel priti do prave veljave; deloma ne zato, ker je bil pevski zbor že utrujen, deloma pa, ker je bil kot prvi nastop za mlajše pevke prevelik skok iz lažjega na težje.

Ob rednih pevskih vajah bo nudila ta vrla pevka četa Tržičanom še marsikak dobro uspele koncertni užitek.

Vedno sem dobre volje, kadar zazrem med sodelujočimi tudi učiteljstvo. In to pot sem videl v vrsti kulturnih delavcev tovariše in tovarišice pri klavirju in pri goslih, v moškem in mešanem zboru, kakor tudi v ženskem zboru in v orkestru. Ni mi žal poti iz Kranja v Tržič, zato rihitim rad še na druge glasbene prireditve, kadar me bo pozval na nje tako vabljiv koncertni spored kakor je bil ta. Za rediteljskimi večeri, za šolarsko akademijo še — glasbeni večeri, Globoko nevaležni bi bili Tržičani, če ne bi s ponosom in vsestransko podpirali prirediteljev teh kulturnih naprav — svojeja ljudsko- in meščanskošolskega učiteljstva.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Občni zbor »Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na bivšem Kranjskem v Ljubljani« je bil 31. marca 1920 v Učiteljski tiskarni. Otvoril ga je njegov predsednik Juraž Režek s prisrčnim pozdravom na navzoče družestvenke, katerih število 25 je tvorilo tudi sklepneštvo. Spomnil se je pokojnega člana Frana Potokarja, katerega spomin so udeležniki zbrora počastili z dvigom raz svojih sedežev.

Iz tajnikovega poročila omenjamo sledeče: V dobi od 1. 1. do 31. 12. 1919 je izstopil 1 član, umrl pa je Fran Potokar, nadučitelj v Smedniku. Pokojnik je preminul v najlepši moški dobi, zapustivši vdovo in šestero otrok. Bil je iskren tovariš, vreden in marljiv učitelj, dober soprog in skrben oče. Vsi sled njegovega krevcaže značaja je moral radi bivših kranjskih neugodnih socialnih razmer marsikaj prestopiti, kar ni bilo v prid njegovemu rahlemu zdravju. Po trudopolnem, neosebitem delovanju naj počiva v miru! Hranimo ga v blagom in trajnem spominu!

Društvo je imelo koncem leta 1919 88 članov, 32 vdov, 12 sirot po očetu in 9 sirot po očetu in materi.

Radi naraščanja vdov in sirot se pojavlja vsako leto večji primanjkljaj pri društvem premoženju. Zato se je v odborovi seji 19. februarja 1920 sklenilo predlagati občnemu zboru povisek letnine v vsaj delno pokritje primanjkljaja 2220 K 79 h, ki ga izkazuje proračun za leto 1920. Povisek letnine za leto 1920 naj določijo občni zbor pri 5. točki dnevnega reda.

Občni zbor se prosi, da vzame poročilo na znanje in da se glede poviške letnine, ki meri na izboljšanje društvenega gmotnega stanja, izreče kar najugodnejše, ker je možno saniranje le tedaj, če z usmiljeno roko neusmiljeno posežemo v svoje denarnice.

Tajnikovo in blagajnikovo poročilo, ki izkazuje 115.983 K 72 h promoenja, se je vzel odo-brujo na znanje; istotako poročilo pregledovalcev računov po tovarišu Vendelinu Sadarju, ki je predlagal oprostito blagajniku Jakobu Furlanu in odboru.

Blagajnik je predlagal povisek letnine za leto 1920, ki naj se vplača do 1. julija 1920, in sicer za oženjene od 20 na 40 K, za samce pa od 12 na 32 K. Predlog je bil sprejet z veliko večino.

V odbor so bili izvoljeni: Juraž Režek (predsednik), Jakob Dimnik (predsednikov namestnik), Jakob Furlan (blagajnik), Alojzij Kečelj (tajnik), Fran Črnogaj, Anton Likozar, Ivan Petrič, Julij Šlapšak in Janko Žirovnik; za pregledovalce računov pa: Ivan Erbežnik, Fran Kavčič in Vendelin Sadar.

+ Občni zbor »Narodne šole« v Ljubljani se je vršil dne 31. marca t. l. ob 9. uri v prostorih »Učiteljske tiskarne«.

Predsednik Jakob Dimnik otvoril 47. zborovanje društva in pozdravi prav toplo navzoče člane. V svojem pozdravnem govoru omenja tudi, da bo društvo v prihodnje razširilo svoje delovanje tudi na zasodeno ozemlje. Tajnik Fran Galč prečita svoje poročilo o delovanju društva v preteklem letu. Vsi sled silne dragine zvezkov društvu ni bilo mogoče prošnjam raznih šol ustreči, pač moramo čakati boljših časov, da nam bo de-može zopet stopiti v normalni tir našega delovanja. Tovariš Ant. Likozar predlaga, naj se kot podpiratelj »Narodne šole« pritegnejo še drugi denarni zavodi in hranilnice v Sloveniji. Blagajnik Alojzij Kečelj poroča, da je društveno premoženje naraslo na 6922 K 22 h. Nato se je vršila volitev odbora. V odbor so bili na novo izvoljeni: Jakob Dimnik predsednikom, Engelbert Gangl predsednikovim namestnikom, Fran Galč tajnikom, Kečelj Alojzij blagajnikom in Jakob Furlan, Likar Janko, Petrič Ivan, Režek Juraž in Črnogaj Fran odbornikom. Predsednik zaključil nato 47. zborovanje »Narodne šole«.

+ »Društvo učiteljev in šolskih prijateljev ljubljanske okolice« je imelo odborovo sejo dne

31. marca t. l., katere se je udeležilo tudi nekaj članov-udobornikov. Sklenilo se je:

1. Društvo sprejema stališče »Zavezo« glede načrta novega šolskega zakona in se ji zahvaljuje za uspešno delovanje v prid šole in učiteljstva.

2. V društvo se vabi vse učiteljstvo ljubljanske okolice brez razlike političnega naziranja.

3. Članarina naj se pošilja predsedniku.

4. Društvo pristopi k »Učiteljskemu konviktu« kot pokrovitelju.

5. Društveno zborovanje se priredi še to šolsko leto.

6. Višji šolski svet se prosi, da se brez izjeme drži svojega razpisa z dne 26. 9. 1919 številka 14.355 in nastavlja učiteljstvo po starosti, zmožnosti in družinski potrebi, da bodo mogli priti očetje za višje šole sposobni otroci v mesto ter lažje zmožni šolanje svojih otrok. Ob razširjanju šol naj se na novo sistemizirana mesta razpišejo, da morejo za nje prositi učne osebe, ki so že več let povoljno delovale na deželi.

V tem smislu naj se obrne na višji šolski svet tudi vsa druga okrajna učiteljska društva, za kar jih s tem prosimo.

Predsednik: Janko Žirovnik — Borovnica.

+ Učiteljsko društvo za Maribor t. b. o. zboruje v četrtih dne 15. t. m. ob 10. uri v spodnji risalnici deš. mešč. šole. Dnevni red:

1. Drag. Humek: Naša obletnica.

2. Ant. Hren: Nedostaki naše organizacije.

3. Tekoče zadeve, slučajnosti.

Popoldne istega dne ob 15. (3.) uri prijateljski sestanek v gostilni pri Balonu na Pobjezju. Prosimo vse tovarišice in tovariše, naj se udeležijo tega važnega zborovanja polnoštevilno. Isto velja o popoldanskem sestanku. Na sestanek dovedite tudi svoje nenčitelje. Po preteku prvega leta tu na naši skrajni meji bo to prvi sestanek v tovariškem in prijateljskem krogu. Vse nas naj preveva zavest, da smo in moramo biti vsi eno in da morajo vsi drugi ozirati daleč zaostali za čutom stanovske skupnosti! — Odbor.

Kronika.

= Za visokošolsko izobrazbo učiteljstva. Minoli teden se je na Dunaju vršilo zborovanje ljudskošolskega in meščanskošolskega učiteljstva, na katerem so razpravljali o otvoritvi visokih šol učiteljstvu. Akademični senat je na zborovanje poslal pismo, v katerem zagotavlja učiteljstvu v njegovem boju za višjo izobrazbo vso svojo podporo. Sprejeli so resolucijo, v kateri zahtevajo, da se mora v bodoče učiteljska izobrazba načelno zaključiti z univerzo, dotlej pa naj država učiteljem, ki so že v službi, omogoči, da po predpisih dopolnilnih izkušnjah obiskuje visoke šole.

= Množina bankovcev. V vsej Jugoslaviji je bilo kolkovanih bankovcev avstro-ogrške banke v skupnem znesku štirih milijard 610 milijonov in 436.419 K. Na Slovenijo odpade od tega 717.463.840 kron ali okrog 15 odstotkov. Mislilo se je splošno, da je teh bankovcev veliko več kot jih je v resnici, ampak njihova množina je za naše razmere prevelika, ker k temu pridejo še dinarji, ki jih bo tudi blizu ene milijarde.

= Smrt velike dobrotnice srskih sirot. V Bajni Bašti v Srbiji je umrla te dni Angležinja, gospa Haberfeld, velika dobrotnica srbskih sirot. Dolga leta je vse svoje moči posvečala skrbi v vojni osirotelo srbske dece. V oporoki je zapustila vse svoje premoženje domu, ki ga je ustanovila za vojne otroke.

= Učenci člani roparske družbe. V Budimpešti so ustanovili učenci neke meščanske šole med seboj tatinsko družbo, ki je obsegala kakih 30 učencev, starih do 14 let. Vsak večer so šli po mestu na rop. Sedaj jih je zasledil šolski ravnatelj in naznanil policiji. Res nadebudna mladina.

= Strankarstvo v trgovinah? Deželna vlada je dobila poročilo, da oddajajo nekateri trgovci, prekupci in neupravičeni prodajalci živila in druge vsakdanje potrebščine le svojim strankarskim pristušim, oziroma, da jih ne marajo prodajati drugim ljudem. Ker je v sedanji prehranjevalni krizi skrajno nemoralno in nedopustno tako postopanje, da bi živele nekateri plasti prebivalstva in stranke na račun drugih, je odredila deželna vlada vse potrebno, da se zadeve nemudoma preiščejo in krivci najstrožje kaznujejo.

= Zakaj nimamo živeža? Beogradska »Republika« prinaša približne podatke živil, ki jih je naša država izvozila v Pešto in na Dunaj. Po teh podatkih se je izvozilo od novembra do konca februarja: nad 13.000 vagonov žita, 700 vagonov moke, 600 vagonov koruze, 240 vagonov fižofa, 280.000 kg jajc, 200.000 kg zaklane živine, nad 1000 vagonov ovac in nad 10 tisoč komadov svini. Te številke in današnje pomanjkanje v državi sta dve lepi točki našega trgovskega strokovništva.

= Državne prodajalne. V ministrtvu za prehrano in obnovitev se dela na ustanavljenju državnih prodajalnih živil, obleke in drugih potrebščin.

= Enketa o omejitvi rastoče draginje. Predsedništvo deželne vlade za Slovenijo sklicuje na 8. aprila 1920 ali eventualno naslednje dni enketo v svrhu posveta o omejitvi draginje in drugih preceh gospodarskih vprašanj v deželnem dvorcu v Ljubljani, posvetovalna dvorana z nastopnim sporedom: I. Kako bi se dala omejiti rastoča draginja, in sicer: I. glede živil in splošnih gospodarskih

potrebščin; 2. glede manufakturnega blaga; 3. glede usnja; 4. glede knetskih gospodarskih potrebščin; 5. dopustni trgovski dobiček in 6. pobijanje tihotapstva in drugih izrodov v trgovini. II. Interpelacije in morebitni drugi predlogi gospodarskega značaja. Razprava bo javna in občinstvo bo imelo prost dostop na galerijo posvetovalnice k točkam I., 1. do 6. bodo predloženi enketi konkretni predlogi v razmotrivanje. Organizacije so vabljeni da odpošljejo po dva zastopnika. Začetek enquete dne 8. aprila ob 9. uri.

= Tuja konzularna zastopstva v Jugoslaviji. Presburo objavlja uradno: Ministrtvo za zunanje stvari daje v vrednost interesiranim; I. Do sedaj so bila izdana načelna dovoljenja za otvoritev nastopnih inozemskih konzulatov na ozemlju našega kraljevstva: I. Grški v Skoplju, 2. Franciji v Zagrebu in Skoplju, 3. Angliji v Zagrebu, 4. Španiji v Beogradu, 5. Čehoslovski v Beogradu in Sarajevu, 6. Nizozemski v Beogradu in Zagrebu. II. Dala so se začasna dovoljenja za poslovanje nastopnim inozemskim konzulatom: I. Belgiji v Beogradu in Nišu, 2. Franciji v Negotinu (konzularna agencija), 3. Poljski v Sarajevu, 4. Švici v Beogradu, 5. Nizozemski v Sarajevu, 6. Rusiji v Zagrebu, 7. Italiji v Ljubljani (konzularna agencija). III. Dala so se definitivna dovoljenja za poslovanje nastopnim inozemskim konzulatom: I. Angliji v Beogradu in Skoplju, (vicekonzulat), 2. Zedinjenim državam v Beogradu, 3. Rusiji v Beogradu (vicekonzulat).

= Zdravniška stavka v Sarajevu. Zdravniki deželne bolnišnice v Sarajevu so sklenili, da stopijo 1. aprila v stavko, ako se jim ne izplačajo doklade.

= Cenzura filmov. Kriminalistika je poslednji čas spoznala, da imajo kinematografi mnogo slabega vpliva na duševni razvoj otrok. Zato je po vsem kulturnem svetu uvedena cenzura filmov. Kadar strokovnjaki ugotovijo, da film nima slabih posledic za otroke, je predstava filma dovoljena. Tako komisija za presojo filmov bodo sedaj ustanovili tudi v Beogradu. Sestavljena bo iz dveh učiteljev in enega policijskega organa. Odslej se bo cenzural vsak film.

= Delavska zbornica in zakon o hišnem uslužbenstvu v Avstriji. Avstrijska republika je dobila dva nova zakona socialno politične vrednosti delavstvu v prid. Prvi ustanavlja delavske zbornice, s katerimi pridobi delavski razred novo ustavno oporo pospeševanju in zaščiti svojih interesov. Drugi pa ureja odnose hišne služinčadi. Zadnji zakon je bil predmet hudih bojev med socialno-demokratskimi in meščanskimi zastopniki.

= Proslava obletnice smrti prvega ukrajinskega pesnika Tarasa Ševčenka, se je izvršila minole dni na nad vse slovesen način po vsej Ukrajini in sploh povsod, kjer stanujejo Ukrajinci.

= Za izobrazbo služkinj. V Gradcu je »Šolsko društvo služkinj« ustanovilo šolo za služkinje. Mestna občina je dovolila sredstva za štiri prosta mesta na šoli (tečaj trajajo po 6 mesecev) v znesku 5280 kron.

= Za javna igrišča in telovadišča. Avstrijski državni urad za socialno upravo je s sodelovanjem telovadnih in športnih društev izdelal dva zakonska načrta za varstvo oziroma ustanavljanje javnih igrišč, dirkališč in telovadišč v mestih in na deželi. Načrta prideta te dni v parlament.

Iz Jugoslavije.

Iz X. seje višjega šolskega sveta.

V ponedeljek in torek dne 29. in 30. marca t. l. se je vršila seja višjega šolskega sveta. Predsednik prof. Vadnjal je otvoril sejo in konstatiral sklepčnost. Seje so se udeležili tudi gg. ravnatelja Wester in dr. Tomineš, vladni svetnik dr. Detela in prof. dr. Pečjak kot eksperti glede novega disciplinarnega reda za srednje šole in učiteljska in v zadevi štetja v šolah. Predsednik je odgovarjal na več interpelacij, med drugimi tudi na interpelacijo ravnatelja Jelencu v zadevi razrešitve gospodične Stebijeve od zastopstva v višem šolskem svetu in imenovanja g. Franceta Lavtižarja na to mesto. Interpelant je hotel ugotoviti, da se ta odpoklic in novo imenovanje ni zgodilo zakonitim putem, ker je bil prejšnji poverjenik za socialno skrbstvo že demisioniral, naslednika pa regent dotakrat še ni bil potrdil; a predsednik ni pustil govoriti o tem, je dvakrat prekinil sejo in vzel interpelantu besedo. Med velikim hruščem protestira g. Jelenc zoper tako postopanje in izjavi, da smatra vse sklepe, ki so se storili na zadnji seji in se bodo storili danes, za neveljavne. Potem so sledila poročila višjih šolskih nadzornikov o izvršenih kurenacijah od zadnje seje. Po teh poročilih se je prešlo na dnevni red. Višji

šolski nadzornik dr. Poljanec je poročal o predlogih »Društva slovenskih profesorjev v Ljubljani« v zadevah srednjih šol. To društvo je nasvetovalo, da se obdrže vzprejemni izpiti; poleg tega se vpelje še poizkusna doba, ki traja do božiča. Učenci I. razr. srednjih šol, ki imajo ob koncu poizkusne dobe polovico nezadostnih redov, se odpravijo iz šole. Ponavljalni izpiti se dovoli samo z enim nezadostnim redom. Sklepni red »obče sposoben« se odpravi. Učenci, ki imajo vse leto v kakem predmetu nezadosten red, se ne pripuste k premetnemu izpitu.

Telovadba se uvede dejansko obvezno na vseh srednjih šolah po Tyrševem sistemu. Nasvetu, da se nastavijo po vseh šolah šolski zdravniki, se ne more ugoditi, ker primanjkuje zdravnikov. Zastopniki ljudskega šolstva so se zavzemali za odpravo sprejemnih izpitov, a so ostali s svojim predlogom v manjšini. Nato je poročal isti poročevalec o disciplinarnem redu za učence srednjih šol. Razprave o tem predmetu so bile vsestranske in temeljite. Po izbornem utemeljevanju gospoda poročevalca je bil disciplinarni red z neznatnimi izpremembami sprejet z večino glasov. Dalje poroča dr. Poljanec o vpeljavi novega štetja v šolah. Predlog se odobri. Imenovanja: za stalnega strokovnega učitelja na I. deški meščanski šoli v Ljubljani je imenovan Alojzij Novak; nadučiteljsko službo v Sromljah je dobil Drago Rumpret, učiteljska služba istotam se še enkrat razpiše; učiteljski službi v Št. Vidu pri Planini sta dobili Podrekarjeva Ivana in Rautarjeva Otilija, učiteljsko službo v Planini Skalovnikova Roza, nadučiteljsko službo v Kostanjevici Franjo Zagorc in službo učiteljice za ženska ročna dela na Viču pri Ljubljani Devetakova Marija. Suplentka v Predosljah nad Kranjem Prevčeva Amalija se reaktivira. Razširile so se sledeče šole: Cerknica iz štiri- v šestrazrednico, dovoli se tudi vzporednica k I. razredu; Dol pri Ljubljani iz dvo- v trirazrednico, ustanovi se takoj vzporednica; Selca nad Škofjo Loko iz tri- v petrazrednico in Št. Vid nad Ljubljano iz šest- v sedem, oz. osemrazrednico. V stalno nameščenje na gluho-nemnici v Ljubljani se predlagajo: za ravnateljca Fran Grm, za strokovne učitelje: Zupančičeva Vita, Ludovik Dermelj, Rudolf Dostal in Ivan Erbežnik. Nato se sklepa o pomaknitvi dveh srednješolskih učiteljev, dveh glavnih in enega vadiškega učitelja na državnem učiteljskem v Ljubljani v VIII. činovni razred.

Slednjič se izključijo nekateri učenci ljubljanskih srednjih šol.

= Umesten predlog. Učiteljsko društvo za ljubtomerski okraj je sprejelo na svojem zborovanju dne 18. marca sledeči predlog: Naproša se Zavezo, da na merodajnem mestu deluje na to, da se za razne učne zavode in šolske oblasti namesto sedanjega »Uradnega lista« deželne vlade za Slovenijo izdaja poseben uradni list za šolstvo, kajti dosedanj »Uradni list« prinaša v pretežni večini vsebino, ki ni s šolstvom v nikakršni zvezi. Kljub temu pa so šolska vodstva po sklepu deželne vlade za Slovenijo prisiljena, da plačujejo zanj določeno članarino. Na ta zelo umesten predlog opozarjamo višji šolski svet v Ljubljani.

= Sprejem v državno službo. Vojni minister je v sporazumu z ostalimi ministri odredil, da se ne more nobena oseba sprejeti v državno službo, dokler ni zadesila svojim vojaškim obveznostim.

= Podaljšanje počitnic. Pod tem naslovom piše »Slov. Narod« z dne 31. marca: Poverjeništvu za uk in bogočastje je k velikonočnim počitnicam dodalo ponedeljek in torek 29. in 30. marca, o božiču se je podal 3. in 5. jan. Če se podaljšajo počitnice, bi bilo primernejše, da se dodajo tam, kjer je manj prostih dni od praznikov, da otroci lahko nemoteno prebijajo praznike pri starših, zlasti pri sedanjih prometnih razmerah. Torej o božiču bi se naj dodali dnevi pred prazniki, o velikih noči pa po praznikih.

= Občni zbor »Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na bivšem Kranjskem v Ljubljani« je povisek letnino za leto 1920, oženjenim od 20 K na 40 K, samcem pa od 12 K na 32 K. Ta povisek se vplača v času do 1. julija 1920. Člani prejmejo v kratkem položnice z navedenimi zneski poviška, poštne in event. zaostankov.

= Novo podjetje v jugoslovanskih rokah. Doznavamo, da je tvrdka Krmpotič iz Polja kupila sekvestirano tvornico kartonaže Aleksandra Nagela na Viru pri Domžalah in da je ministrtvo za trgovino in industrijo odobrilo tozadevno pogodbo. Tvrdka Josip Krmpotič, ki je prevzela in ki bo odslej vodila tovarno za kartonažo in za papirnate izdelke, je obratovala 22 let v Pulju ter je bila zlasti na Primorskem dobro znana. Vsi razmer, nastalih z italijansko okupacijo, je